

Wspomnienie Prof. Francois Delange

Uroczystość nadania Prof. F. Delange tytułu Doktora Honoris Causa Uniwersytetu Jagiellońskiego, na zdjęciu Prof. F. Delange i Prof. Z. Szybiński

Profesor Francois Delange urodził się 6 czerwca 1935 roku w Brukseli. Studia medyczne ukończył na Wydziale Lekarskim Wolnego Uniwersytetu w Brukseli, uzyskując dyplom w 1960 roku. W latach 1961–1965 specjalizował się w zakresie pediatrii w Szpitalu Uniwersyteckim św. Piotra. Jego dalsza aktywność zawodowa jako klinicyisty była związana z Kliniką Pediatrii wspomnianego Szpitala Uniwersyteckiego, w której pracował do 1995 roku, pełniąc funkcje kierownika. Oprócz pediatrii w 1981 roku uzyskał specjalizację z medycyny nuklearnej, prowadził aktywną współpracę z Laboratorium Medycyny Nuklearnej oraz z Oddziałem Radioizotopów Szpitala Uniwersyteckiego w Brukseli. W 1973 roku uzyskał stopień naukowy PhD, a w 1979 roku — tytuł profesora (praca pt. „Badania nad endemią wola w Afryce Centralnej”). Praca ta wiązała się ściśle z zasadniczym kierunkiem naukowych zainteresowań prof. Delange’a — badaniami nad chorobami z niedoboru jodu (IDD), zwłaszcza w kontekście patologii tarczycy. W latach 1965–1982 prof. Delange uczestniczył w 30 wyprawach naukowych do Zairu. Prowadzone przez Niego badania, stały się podstawą dla metodologii innych projektów badawczych oceniających niedobór jodu na poziomie populacyjnym. Wyniki tych epidemiologicznych badań wniosły niezaprzeczalny wkład we współczesne rozumienie mechanizmów powstawania zabu-

rzeń spowodowanych niedoborem jodu. Swe naukowe zainteresowania realizował także aktywnie, działając w Międzynarodowej Komisji ds. Kontroli Zaburzeń z Niedoboru Jodu (ICCIDD) — agencji WHO i UNICEF — organizującej i koordynującej działania w zakresie monitorowania zagadnień związanych z niedoborem jodu w skali globalnej. Był członkiem ścisłego kierownictwa tej instytucji od momentu jej powstania w 1986 roku, pełniąc funkcję Regionalnego Koordynatora dla obszaru Europy, a w latach 1995–2001 roku — funkcję Dyrektora Wykonawczego. W 2001 roku został uhonorowany tytułem Honorowego Dyrektora Wykonawczego ICCIDD. Profesora Francois Delange uważa się również za pioniera skринingu TSH noworodków jako podstawowej metody wczesnego wykrywania niedoczynności tarczycy, który w Polsce po raz pierwszy zorganizowała Klinika Endokrynologii Dzieci i Młodzieży Polsko-Amerykańskiego Instytutu Pediatrii *Collegium Medicum* Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie pod kierunkiem prof. Marii Rybakowej. System ten, koordynowany obecnie przez Instytut Matki i Dziecka w Warszawie (Dr Maciej Ołtarzewski), swoim zasięgiem objął cały kraj, stając się jednym z najlepiej zorganizowanych w Europie. W wyniku współpracy z Profesorem Zakład Diagnostyki Katedry Biochemii Klinicznej *Collegium Medicum* Uniwersytetu Jagiellońskiego,

kierowany przez prof. Jerzego Naskalskiego, uruchomił pierwsze w kraju laboratorium referencyjne w zakresie oznaczeń stężenia jodu w moczu, prowadzone przez mgr. Witolda Rostworowskiego.

Dorobek naukowy Prof. Delange'a obejmuje 316 publikacji naukowych, w tym 4 wspólne publikacje z zespołem polskim, oraz współautorstwo w 12 wydaniach książkowych. Wyniki swoich badań prezentował ponad 200-krotnie w czasie zjazdów i sympozjów naukowych. Profesor Delange został uhonorowany wieloma prestiżowymi nagrodami, między innymi w 1997 roku nagrodą naukową Fundacji Houtmana za osiągnięcia naukowe w zakresie pediatrii oraz nagrodą Europejskiego Towarzystwa Naukowego i Firmy Merck. W 2001 roku otrzymał specjalne wyróżnienie ICCIDD za ogromne zasługi w zwalczaniu niedoboru jodu na świecie. Jest Doktorem Honoris Causa Uniwersytetu Karola w Pradze oraz Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie.

Wieloletnia działalność Profesora w zwalczaniu niedoboru jodu na świecie, zwłaszcza jako inicjatora w 1993 roku międzynarodowej akcji epidemiologicznej z wykorzystaniem ruchomego ambulansu tyreologicznego „ThyroMobil”, dostarczanego przez firmę Merck, doprowadziła do bardzo bliskiej i owocnej współpracy z Polską Komisją ds. Kontroli Zaburzeń z Niedoboru Jodu (PCCIDD), a zwłaszcza z zespołem Katedry i Kliniki

Endokrynologii *Collegium Medicum* Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, który koordynuje akcję „ThyroMobil” w ramach programu eliminacji niedoboru jodu w Polsce. Grupa uczonych i organizatorów zdrowia publicznego skupiona wokół PCCIDD w osobie Profesora miała zawsze nie tylko skutecznego i merytorycznego współpracownika z ramienia ICCIDD, ale także życzliwego przyjaciela, wspierającego wiele przedsięwzięć tyreologicznych w aspekcie epidemiologicznym i klinicznym. Najlepszym wyrazem uznania dla prof. Delange'a było nadanie mu tytułu Doktora Honoris Causa Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie w 1999 roku.

Francis Delange zmarł 15 czerwca 2007 roku, pogrążając w smutku grono jego polskich przyjaciół i współpracowników.

*Prof. dr hab. med. Zbigniew Szybiński
Przewodniczący Polskiej Komisji ds. Kontroli Zaburzeń
z Niedoboru Jodu
Ekspert ICCIDD*

*Dr med. Filip Gołkowski
Uniwersytet Jagielloński
Collegium Medicum
Katedra i Klinika Endokrynologii*